УДК 342.56:004:351.88
JEL H70
DOI: https://doi.org/10.32782/2786-8273/2026-15-27

Сліпенюк В.В.
доктор філософії в галузі права,
доцент кафедри публічної служби та права,
Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1879-5596
Vasyl Slipeniuk
Educational and Scientific Institute of Public Service and Management of
Odesa Polytechnic National University

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ У ПРАВОСУДДІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

FOREIGN EXPERIENCE IN PROVIDING ELECTRONIC JUSTICE SERVICES AND PROSPECTS FOR ITS APPLICATION IN UKRAINE

Анотація. *Стаття присвячена вивченню іноземних практик надання електронних послуг у правосудді, а також визначенню можливостей їх імплементації в українську систему публічного управління. Аргументовано, що кожна держава формує власні системи надання електронних послуг у правосудді, базуючись на відповідних нормативних, технічних та управлінських ресурсах. Дослідивши практику країн ЄС, США, КНР та КСА, автором встановлено, що провадження електронних послуг у правосуддя має позитивний результат у вигляді оптимізації процесуальних строків, підвищення прозорості діяльності судових органів, зниження фінансових витрат сторін та розширення рівного доступу громадян до захисту своїх прав. З огляду на проблемні питання публічного управління процесом надання електронних послуг у правосудді в Україні, аргументовано необхідність імплементації іноземних практик щодо впровадження інструментів штучного інтелекту й застосування технології розподіленого реєстру.*

Ключові слова: *публічне управління, цифровізація, правосуддя, електронні послуги, електронне судочинство, зарубіжний досвід.*

Abstract. Introduction. *In the context of the rapid digital transformation of public administration, exploring leading foreign experience in providing e-services is of key importance for the further modernization of justice in Ukraine.* ***Purpose.*** *The purpose of this article is to study foreign practices of providing electronic services in justice, as well as to determine the possibilities of their implementation into the Ukrainian public administration system.* ***Methods.*** *To prepare the scientific research, systemic and comparative approaches were applied, alongside the principles of scientific objectivity, comprehensiveness, adaptability, and relevance, as well as a complex of special and general scientific methods, including dialectical, analysis and synthesis, formal-dogmatic, generalization and abstraction, and forecasting methods.* ***Results.*** *According to the results of the conducted study, it was established that each state forms its own systems for providing electronic services in justice based on appropriate regulatory, technical, and managerial resources. Having examined the practice of the European Union countries (the Republic of Estonia, the Federal Republic of Germany, the Italian Republic), the United States of America, the People's Republic of China, and the Kingdom of Saudi Arabia, the author established that the implementation of electronic services in justice yields positive results in optimizing procedural timeframes, increasing the transparency of judicial operations, reducing financial costs for the parties, and expanding equal access of citizens to the protection of their rights.* ***Conclusion.*** *Considering the problematic issues of public administration of the process of providing electronic services in justice in Ukraine, the necessity of implementing foreign practices regarding the integration of artificial intelligence tools and the application of distributed ledger technology (blockchain) is substantiated. The scientific significance of the work lies in improving the theoretical aspects of the digital transformation of public administration in the provision of e-services, while its practical significance consists in the possibility for public authority bodies to use the proposed recommendations to enhance the digitalization process of justice.*

Keywords: *public administration, digitalization, justice, electronic services, e-justice, foreign experience.*

Постановка проблеми. Сьогоднішній світ стрімко змінюється під впливом технологій, що остаточно закріплює епоху інформаційного суспільства. Цифровізація в цьому контексті виступає не як інструмент оптимізації, а як фундаментальний чинник трансформації соціально-економічних та культурних структур. Інтеграція штучного інтелекту, хмарних технологій та великих даних у повсякденність зумовили повну перебудову суспільних механізмів, що докорінно змінює способи життєдіяльності не лише індивіда, а й держави.

Наразі цифрова трансформація стала однією з найважливіших частин сучасного публічного управління, докорінно змінюючи підходи до розробки, надання та оцінювання публічних послуг завдяки стратегічному впровадженню електронних технологій. Оптимізуючи адміністративні процеси та підвищуючи ефективність, цифрова трансформація має на меті покращити доступність послуг, оперативність реагування та орієнтованість на потреби громадян. Позитивні результати використання цифрових технологій спонукають чимало держав запроваджувати останні для виконання

© Сліпенюк В.В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

публічних функцій у різних управлінських сферах, зокрема й для здійснення правосуддя.

Україна долучилась до загальносвітового тренду та активно впроваджує надання електронних послуг у правосудді. Разом з тим, подальший розвиток цього процесу потребує вивчення ефективних зарубіжних практик для їх можливого практичного втілення при трансформації публічного управління в нашій державі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика надання електронних послуг як елементу публічного управління в різних сферах життєдіяльності держави тривалий час перебуває у центрі уваги зарубіжних і вітчизняних науковців. Сучасні дослідження засвідчують необхідність комплексного переосмислення взаємодії держави та громадянина в умовах глобальних цифрових трансформацій, де якість електронних сервісів безпосередньо впливає на рівень довіри суспільства до інститутів влади.

Загальнотеоретичні засади надання електронних послуг та їхню роль у цифровій трансформації публічного управління в Україні розкрито у працях низки вітчизняних дослідників. Зокрема, у роботах В.Д. Борисенко [18], О.В. Загвойської, Я.Ю. Цимбаленко й С.А. Чукут [24] та М.С. Міховської [22] зосереджено увагу на сутності інформаційно-комунікаційних технологій у процесі розвитку публічного управління, а також специфіці взаємодії електронного урядування з державою і суспільством; питання впливу електронного урядування як інструменту формування прозорої та відкритої політичної влади досліджував І.С. Куспляк [20]; проблематику використання інформаційно-комунікаційних технологій для надання адміністративних послуг у публічному управлінні обґрунтовували В.В. Литовченко [21], Г.В. Чумакова та В.В. Пасічнюк [26], наголошуючи на економічних та управлінських перевагах у вигляді зменшення витрат часу й коштів користувачів, зниження корупційних ризиків, оптимізації державних процесів і модернізації системи надання адміністративних послуг.

Окремим напрямом є вивчення та імплементація передового зарубіжного досвіду. Специфіка закордонних практик у сфері електронного врядування та надання електронних послуг є предметом наукових здобутків С.С. Єсімова [19], М.В. Слободяніна [25] та М.О. Білецької [17], які проаналізували міжнародні стандарти цифровізації державних послуг та діяльності органів публічної влади, а також особливості адаптації закордонних моделей до українських реалій; світовий досвід забезпечення інформаційної безпеки надання електронних послуг став предметом наукових досліджень М.М. Нагорняка [23], який наголошував на необхідності впровадження сучасних технологій, зміцнення правової бази та активне взаємодію зі спеціалістами з інформаційної безпеки.

Втім, попри значну кількість напрацювань, недостатньо дослідженим залишається питання зарубіжного досвіду використання електронних послуг як інструменту модернізації публічного управління у сфері правосуддя, а також доцільності імплементації відповідних іноземних практик в Україну.

Мета статті полягає у вивченні іноземних практик надання електронних послуг у правосудді, а також визначення можливостей їх імплементації в українську систему публічного управління.

Методи дослідження. Методологічна конструкція дослідження ґрунтується на системному та компаративістському підходах. Системний підхід дав змогу розглянути електронні послуги у правосудді як цілісний елемент публічного управління, що охоплює технологічну, нормативно-правову та інституційну складові. Компаративістський підхід застосовано для зіставлення нормативно-правового регулювання, специфіки функціонування, а також визначення ефективності цифрових судових сервісів у зарубіжних країнах і в Україні.

Методологічні принципи дослідження базуються на науковій об'єктивності, комплексності, адаптивності та релевантності.

Для реалізації окреслених завдань використано комплекс спеціальних та загальнонаукових методів, зокрема, діалектичний, аналізу та синтезу, формально-догматичний, узагальнення та абстрагування, прогнозування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифрова трансформація судової системи висуває якісно нові вимоги до органів публічної влади. Запровадження електронних послуг у правосудді не зводиться до технічного оцифрування паперових процесів, а передбачає оптимізацію судово-адміністративних процедур, підвищення прозорості судочинства та забезпечення безперешкодного доступу громадян до захисту своїх прав. Поряд з цим, формування системи електронного правосуддя в кожній державі визначається специфічним поєднанням нормативно-правових, фінансових, інституційних та технологічних чинників. Відтак, універсальної моделі цифровізації судоустрою не існує, але аналіз зарубіжного досвіду дає можливість виокремити певні варіанти публічного управління процесом надання електронних послуг у сфері правосуддя.

Враховуючи євроінтеграційний вектор нашої держави, вважаємо за доцільне насамперед зосередити свою увагу на практиці країн Європейського Союзу щодо поєднання високих стандартів захисту прав людини з цифровізацію судово-управлінських процесів.

Нормативно-правовий базис надання електронних послуг в правосудді в Європейському Союзі визначається комплексом нормативних актів, серед яких ключове значення має Стратегія e-Justice (e-Justice Strategy) та відповідні Багаторічні плани дій щодо європейського електронного правосуддя [8]. Останні спрямовані на забезпечення безбар'єрного доступу до правосуддя через цифрові канали, підвищення взаємодії між судовими органами та спрощення транскордонних процедур. Також опорним нормативно-правовим актом для здійснення публічного управління у цій сфері є Регламент (ЄС) № 2023/2844 Європейського Парламенту та Ради щодо цифровізації судової співпраці та доступу до правосуддя в транскордонних цивільних, комерційних і кримінальних справах. Даний документ законодавчо закріпив пріоритет електронного документообігу між судовими інституціями, процедури дистанційного участі у засіданнях через відеоконференцзв'язок та використання кваліфікованих електронних підписів [13].

Попри наявність уніфікованих законодавчих джерел, аналіз практики свідчить, що процес надання електронних послуг у правосудді країн-членів ЄС не

є стандартизованим та варіюється залежно від рівня централізації публічного управління, адміністративно-територіального устрою, а також від існуючих в державі нормативно-управлінських традицій. Так, для прикладу в Естонській Республіці електронне судочинство здійснюється через єдиний портал e-File (E-toimik). Останній являє собою електронне середовище для спілкування з судом, через який особа може подавати документи, пов'язані з процедурою, до суду, поліції та прокуратури, а також заяви судовому виконавцю про порушення виконавчого провадження. За допомогою цієї системи можливе відстежування ходу судового провадження, дати та часу слухань. Крім того, можна отримати доступ до даних судимості та використовувати цифровий файл для обробки документів [6]. У Федеративній Республіці Німеччині надання електронних послуг у правосудді базується на електронній поштовій скриньці суду та адміністративної служби (Elektronisches Gerichts-und Verwaltungspostfach). Дана система формує електронну комунікаційну інфраструктуру для зашифрованої передачі документів та файлів між автентифікованими учасниками, серед яких суди, учасники справи, юристи, уряд та нотаріуси, забезпечуючи стандартизований, але інституційно розділений обмін даними [4]. В свою чергу в Італійській Республіці існує цифрова платформа – Портал телематичних послуг Міністерства юстиції (Il portale dei Servizi Telematici del Ministero della Giustizia), що забезпечує низку онлайн сервісів для судових установ та їх відвідувачів. За даними цього порталу, електронні послуги у сфері правосуддя поділяються на дві групи: послуги загального користування, доступні всім громадянам без необхідності автентифікації користувачів (публічне ознайомлення з реєстрами, онлайн-сервіси для мирових суддів, портал провадження з питань неплатоспроможності, платформа електронного навчання, портал для врегулювання судових витрат, колективні позови, онлайн-платежі через pagoPA, реєстр кризових менеджерів бізнесу, публічна база даних, портал реєстру технічних експертів та національного списку), та послуги зарезервованих зон (консультація з реєстрами, консультація з реєстрами Касаційного суду, загальний реєстр електронних адрес, реєстр державного управління, кримінальне провадження – повідомлення про документи, подані до реєстру, зарезервована зона для судових адміністраторів, консультація з районним SIUS, портал депонування кримінальних документів – електронне подання кримінальних документів, архів цифрового перехоплення, консультація із заявками на членство в колективних позовах (члени), доступ до порталу мирового судді – інструмент для підтримки магістратів, які працюють в офісах мирового судді, запит на доступ до файлів для неінкорпорованої сторони) [9].

Публічне управління процесом надання електронних послуг у правосудді країн ЄС має міжінституційний та багаторівневий характер. У більшості держав стратегічне планування та координацію ресурсно-технічного забезпечення здійснюють Міністерства юстиції у тісній взаємодії з органами судової влади (суддівського врядування). Таке поєднання, на нашу думку, дозволяє дотримуватися балансу між принципом незалежності судової гілки влади та необхідністю ефективного використання державних коштів і стандартів цифрового врядування, які встановлює публічна влада.

На загальноєвропейському рівні управління процесами цифрової трансформації здійснюється через Європейський портал e-Justice [7], який не замінює національні суди держав-членів й не є окремою судовою інстанцією, а діє як єдине цифрове вікно та комунікаційний міст між національними судовими системами, надаючи транскордонні електронні послуги. Технічну та операційну сумісність між національними системами забезпечує архітектурне рішення e-CODEX (e-Justice Communication via Online Data Exchange). Управління цією системою передано Європейському агентству з оперативного управління великомасштабними ІТ-системами у сфері свободи, безпеки та правосуддя (eu-LISA), що підкреслює перехід від суто політичних домовленостей до інституціоналізованого державного та наднаціонального управління цифровою інфраструктурою правосуддя [5].

Згідно з відомостями чотирнадцятого видання «Табло правосуддя ЄС» – щорічного звіту, який містить порівняльні дані про ефективність, якість та незалежність систем правосуддя серед держав-членів ЄС, опублікованого Європейською Комісією за 2026 рік, цифровізація продовжує прогресувати по всьому ЄС: усі 27 держав-членів зараз надають онлайн-інформацію про свої судові системи, тоді як 23 держави-члени дозволяють онлайн-доступ до цивільних, комерційних та адміністративних справ. Таблиця показників показує, що громадяни 17 держав-членів та компанії 18 держав-членів вважають, що незалежність судової влади покращилася або залишилася стабільною порівняно з минулим роком. Багато держав-членів продовжували покращувати ефективність своїх систем правосуддя, спираючись на реформи, запроваджені в останні роки для забезпечення ефективного доступу до правосуддя. Подібно до минулого року, вісім держав-членів зафіксували скорочення термінів судових розглядів у всіх категоріях (цивільні, комерційні, адміністративні та інші справи) [1]. Поряд з цим, серед ключових проблем, що постають перед подальшим розвитком цифрового правосуддя, виокремлюють технічні вади, ризики для кібербезпеки, залежність від цифрової інфраструктури, обмежену доступність, надмірну формалізацію, нівелювання людського фактору та потребу в сталому фінансуванні.

Детального аналізу потребує й досвід Сполучених Штатів Америки, де функціонує дуалістична модель електронного судочинства, що поєднує єдину федеральну платформу із високим ступенем автономії штатів у виборі технологічних рішень.

У межах федерального юрисдикційного рівня ключовим елементом зазначеної моделі виступає технологічний комплекс, що поєднує системи CM/ECF (Case Management/Electronic Case Files) (управління судовими справами / електронні матеріали справ) та PACER (публічний доступ до електронних судових записів) (Public Access to Court Electronic Records) – ключові елементи цифровізації федеральної судової системи США, що забезпечують електронне управління судовими справами та відкритий доступ громадськості до судових документів. З точки зору публічного управління, функціонування цієї інфраструктури забезпечується безпосередньо Адміністративним офісом судів

США під керівництвом Судової конференції США, що, на нашу думку, засвідчує застосування моделі централізованого галузевого адміністрування, де нормотворчі, технічні та фінансові стандарти цифровізації формуються уповноваженим органом судової гілки влади без прямого втручання виконавчих структур.

CM/ECF – це система, призначена для управління судовими справами в електронному форматі, що використовується федеральними судами США, зокрема окружними судами, апеляційними судами та судами у справах про банкрутство. Окрім того, що до основних функцій цієї системи належить управління справами (система дозволяє суддям і працівникам суду вести справи, призначати судові засідання, відстежувати процесуальні строки та зберігати всі документи в електронному вигляді), остання також забезпечує можливість для подання електронних послуг у сфері правосуддя, серед яких електронне подання документів (адвокати, сторони у справі та інші учасники процесу можуть подавати документи до суду через Інтернет, що майже повністю усуває паперовий документообіг) та сповіщення (автоматичне надсилання учасникам процесу повідомлення про нові документи, судові рішення та інші важливі події) [3].

У свою чергу, PACER – це система, що забезпечує публічний доступ до електронних матеріалів справ федеральних судів, яка дозволяє будь-кому – зокрема юристам, журналістам, дослідникам і пересічним громадянам – переглядати та завантажувати судові документи. Її управління базується на принципі самоокупності: надання послуг із пошуку, перегляду та вивантаження електронних копій судових рішень і протоколів здійснюється за встановленим фіксованим тарифом, а отримані кошти спрямовуються на подальшу технологічну модернізацію судової інфраструктури [12].

Також важливо зазначити, що тісна технологічна та взаємопов'язана інтеграція CM/ECF і PACER утворює закритий цикл публічного управління цифровими судовими послугами: від моменту звернення особи за захистом порушеного права через електронну подачу позову до публікації кінцевого процесуального акта у відкритому доступі.

На відміну від федерального рівня, цифровізація правосуддя на рівні окремих штатів демонструє значну варіативність, що обумовлено їхньою високою технологічною та організаційною автономією. Так, більшість штатів вибудовують власні інфраструктурні рішення (Washington Courts eFiling, eFileTexas, AZTurboCourt, AZTurboCourt, eFileIL тощо), які автоматизують реєстрацію справ, сплату судових зборів та процесуальне сповіщення. При цьому в окремих штатах (наприклад, у Нью-Йорку з 2018 та Джорджії з 2019) електронна подача документів стала обов'язковою для професійних представників, залишивши паперову форму лише як опцію для самопредставників.

Деякі штати активно інтегрують платформи онлайн-врегулювання цивільних та дрібних позовів (Вашингтон, Флорида, Пенсильванія), що забезпечує розвантаження судових інстанцій та знижує фінансові бар'єри для сторін. Паралельно застосування відеоконференцзв'язку для проведення віддалених засідань (зокрема у Нью-Йорку, Пенсильванії, Вермонті) виявило високу управлінську ефективність у частині скорочення строків розгляду справ і забезпечення доступності правосуддя для жителів віддалених регіонів.

У таких штатах, як Техас, Міннесота, Іллінойс та Луїзіана, до судово-управлінських процесів залучаються інструменти штучного інтелекту. Останні застосовуються для аналізу масивів судової практики, пошуку прецедентів, прогнозування результатів розгляду справ та допомоги у підготовці процесуальних документів, що підвищує оперативність та передбачуваність судочинства. Окремі суб'єкти (Аризона, Орегон, Невада, Джорджія) виступають новаторами у сфері захисту судових даних, застосовуючи технологію блокчейн для верифікації та незмінності судових актів, а також системи цифровізації особи для безпечної дистанційної ідентифікації учасників процесів.

Подібно до практики ЄС, надання електронних послуг в правосудді за допомогою різних цифрових платформ в США, суттєво мінімізувало процесуальні витрати, пришвидшило рух справ і розширило можливості дистанційної участі для географічно віддалених або вразливих категорій. Поряд з цим, актуалізувались ризики кібератак та порушення конфіденційності учасників судового процесу. Широку дискусійність серед отримувачів електронних послуг також має комерціалізація доступу до публічної інформації через федеральну систему PACER, яка розцінюється як обмеження до правосуддя та підтверджується тривалими судовими прецедентами, як-от позов National Veterans Legal Services Program v. United States [11].

Надалі в межах цього дослідження вважаємо за доцільне зосередити увагу на досвіді Китайської Народної Республіки. Модель надання електронних послуг у сфері правосуддя в цій державі є однією зі світових лідерів у використанні цифрових технологій й репрезентує високоцентралізований, нормативно-жорсткий підхід публічного управління.

Специфіка китайської моделі публічного управління в досліджуваній сфері полягає в реалізації концепції «Розумного правосуддя», яка розгортається у двох взаємодоповнювальних вимірах: через створення спеціалізованих інституцій та через суцільну цифровізацію загальної судової системи.

Першим виміром стало створення протягом 2017-2018 років трьох інтернет-судів у містах Ханчжоу, Пекін і Гуанчжоу, діяльність яких спрямована на надання електронних послуг, пов'язаних із розглядом одинадцяти категорій спорів, що стосуються інтернету (наприклад, онлайн-торгівля, цифрове мікрокредитування, авторські права в мережі). Окреслені суди надають змогу реалізувати повний цикл дистанційного судочинства: від подання позовної заяви та онлайн-ідентифікації учасників справи за допомогою технологій розпізнавання облич до електронної сплати судового збору та автоматичного вручення процесуальних документів. Ключовим елементом надання електронних послуг у китайських інтернет-судах є автоматизація процесуальних дій за допомогою алгоритмів машинного навчання та аналізу великих даних. Зокрема, у процесі онлайн-слухань використовуються системи автоматичного розпізнавання мовлення, які в режимі реального часу транскрибують перебіг засідання в текстовий протокол. Крім того, для фіксації та перевірки доказів застосовується технологія розподіленого реєстру (блокчейн), зокрема платформа «Tianping

Chain», яка забезпечує юридичну вірогідність цифрових матеріалів [15].

Другим, більш масштабним виміром стала системна цифровізація загальних судів усіх рівнів, яка охопила розгляд цивільних, адміністративних та окремих категорій кримінальних справ у порядку спрощеного провадження. Концептуальною новацією цього підходу є формування гібридної моделі судочинства, побудованої на засадничих принципах рівнозначності цифрового формату та відсутності процесуального примусу. Усі процесуальні дії, вчинені в режимі онлайн, мають тотожну юридичну силу порівняно з їхніми традиційними офлайн-аналогами, однак право вибору між форматами належить виключно учасникам справи. Судам заборонено нав'язувати цифровий формат, а згода однієї сторони на онлайн-участь не обмежує права іншої сторони бути присутньою в залі суду особисто, що трансформує процес у гібридний та забезпечує безперешкодний доступ до правосуддя для всіх категорій громадян [16].

Керівну та контролюючу роль в управлінні процесом надання електронних послуг у зазначеній системі відіграє Верховний народний суд КНР, який діє за принципом «згори-донизу», й приймає обов'язкові директиви, стандарти обробки даних та нормативно-правові акти, що зобов'язують суди всіх рівнів інтегруватися до єдиної цифрової мережі. Крім того, центр обробки даних, який діє при даному суб'єкті, акумулює показники роботи кожного суду, що дає змогу централізовано перерозподіляти навантаження, виявляти системні затримки в розгляді справ та здійснювати оцінювання ефективності судової системи на основі об'єктивних цифрових метрик.

Запровадження концепції «Розумного правосуддя» в КНР довело високу технологічну ефективність у частині скорочення строків розгляду справ й оптимізації судових витрат, однак масштабна цифровізація супроводжується суттєвими системними ризиками. Тотальна централізація судової інфраструктури під керівництвом Верховного народного суду КНР та впровадження алгоритмів штучного інтелекту створюють загрози для принципу незалежності суддів і захисту персональних даних громадян, оскільки «у Китаї «розумні» технології використовуються для посилення державного контролю над судовою системою та збору даних про громадян, що суперечить дотриманню принципів поділу властей та верховенства права, які є складовими захисту прав людини» [2, с. 53].

Велику увагу публічному управлінню в сфері правосуддя приділяє Королівство Саудівська Аравія, постійно оновлюючи законодавство й технологічно розширюючи спектр електронних послуг. Зусилля щодо цифрової трансформації в судах цієї держави спрямовані на оновлення основних судових служб від паперових та контрцентричних процесів до автоматизованих цифрових процесів. Одним з ключових проектів є єдиний цифровий канал Міністерства юстиції, який об'єднує численні судові служби під однією платформою під назвою «Najiz» та інші пов'язані електронні послуги [10].

Найбільш відчутним проектом, спрямованим на суд, є сервіс електронного судового розгляду, який дозволяє здійснювати електронні процеси від початку до кінця впродовж усієї справи. Відтак, сторони та їхні представники можуть подавати процесуальні документи, відповідати на запити суду та відстежувати хід провадження через онлайн-платформу для подання позовів без необхідності відвідувати суд, а також брати участь у цифрових слуханнях.

Окрім безпосередньо судових процедур, цифровізація публічного управління у цій державі охоплює й альтернативні способи врегулювання спорів. Зокрема, функціонування платформи «Taradi» забезпечує надання електронних послуг із примирення, уможливлюючи укладення мирових угод у позасудовому порядку. Разом із цим, Саудівський центр комерційного арбітражу представив удосконалену версію своєї послуги електронного арбітражу, що забезпечує повністю віртуальну альтернативу для вирішення дрібних комерційних спорів.

Статистичні дані Міністерства юстиції Саудівської Аравії свідчать, що вказані нововведення щодо процесу надання електронних послуг у правосудді скоротило тривалість судових процесів на 79%, підвищила ефективність на 43% і покращила якість судових рішень на 38%. Також вони підвищили рівень задоволеності на 77% і дозволили уникнути в середньому 12 особистих візитів до суду, забезпечуючи при цьому дотримання всіх гарантій. Відтак, метою діяльності органів публічної влади у даній сфері, яка визначена в стратегії Saudi Vision 2030 щодо цифрової трансформації судової системи та державного управління, є збільшення процесуальної ефективності та розширення доступу до судових послуг [14].

Детальне вивчення зарубіжного досвіду публічного управління щодо надання електронних послуг у сфері правосуддя засвідчує, що результативність функціонування електронного судочинства безпосередньо залежить від балансу між відповідним законодавчим підґрунтям, захистом фундаментальних прав людини, технологічною інноваційністю та дотриманням вимог кібербезпеки.

Зіставлення досліджуваних іноземних практик із сучасним станом надання електронних послуг у правосудді в Україні, на нашу думку, дає змогу дійти висновку про доволі високий рівень цифрової трансформації в даній сфері. На сьогодні в нашій державі існує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційної система, яка за допомогою підсистем «Електронний кабінет», «Електронний суд» і відеоконференцзв'язку, надає змогу забезпечити повний цикл процесуальної взаємодії учасників справи із судом. Зокрема, наявна інфраструктура дозволяє здійснювати оперативно-інформаційний обмін, дистанційно реалізовувати процесуальні права, проводити фінансові розрахунки й брати участь у судових засіданнях поза межами приміщення суду з використанням власних технічних засобів.

Однак, як і будь-які аналізовані системи, вітчизняна має низку недоліків, які зменшують ефективність її функціонування, а саме: нестабільність серверного обладнання під час кібератак чи збоїв електромережі, ризики порушення кібербезпеки та захисту персональних даних, цифрова нерівність, а також надмірна складність інтерфейсів, яка створює додаткові бюрократичні перешкоди та навантаження на судову систему.

Для вирішення вказаних недоліків, вважаємо за доцільне, імплементувати іноземний досвід в українську практику публічного управління. Так, на нашу

думку, значний потенціал для модернізації вітчизняної судової системи має адаптація елементів китайської практики «Розумного правосуддя». Зокрема, доцільним є впровадження інструментів штучного інтелекту та аналізу великих даних для автоматизації первинного сортування та аналізу вхідної кореспонденції, автоматичної перевірки формальної відповідності процесуальних заяв вимогам закону та попередження користувачів про відсутність необхідних додатків чи помилки в розрахунку судового збору, забезпечення автоматичного перетворення аудіозаписів із підсистеми ВКЗ у текстові протоколи засідання, оперативного інформування громадян про статус справ за допомогою інтелектуальних сервісів чат-підтримки, а також систематизації судової практики. Крім того, для розв'язання проблеми кібербезпеки доцільно використати китайський досвід застосування технології розподіленого реєстру (блокчейн) для децентралізованої верифікації та забезпечення незмінності судових актів і цифрових доказів.

Висновки. Підводячи підсумки даного дослідження, можна зауважити, що надання електронних послуг у правосудді є пріоритетним та перспективним напрямком діяльності органів публічної влади у багатьох державах. Наведене, на нашу думку, обумовлене не лише прагненням розвантаження судової системи й підвищення рівня доступності цих послуг для населення, а й необхідності дотримуватись загальносвітових тенденцій публічного управління. При цьому, попри те, що кожна держава формує власні системи надання електронних послуг у правосудді, базуючись на відповідних нормативних, технічних та управлінських ресурсах, останні мають спільний позитивний результат у вигляді оптимізації процесуальних строків, підвищення прозорості діяльності судових органів, зниження фінансових витрат сторін та розширення рівного доступу громадян до захисту своїх прав.

Проведений аналіз зарубіжного досвіду засвідчив, що успішна цифрова трансформація правосуддя вимагає постійного пошуку балансу між технологічною інноваційністю, забезпеченням кібербезпеки та дотриманням гарантій незалежності судової гілки влади. Відтак, у цьому контексті доцільно імплементувати в українську практику публічного управління іноземні практики щодо впровадження інструментів штучного інтелекту й застосування технології розподіленого реєстру (блокчейн).

Бібліографічний список:

1. 2026 Justice Scoreboard highlights importance of effective justice systems for EU competitiveness and Single Market. URL: https://doi.org/https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_1258
2. Banakh S., Kovalchuk O. Implementation of smart technologiesinthejudicial system: foreign experience of implementation. *Actual problems of jurisprudence.* 2025. Vol. 4(44) P. 51-56. DOI: https://doi.org/10.35774/app2025.04.051
3. Electronic Filing (CM/ECF).URL: https://www.uscourts.gov/court-records/electronic-filing-cm-ecf
4. Elektronisches Gerichts- und Verwaltungspostfach.URL: https://egvp.justiz.de/
5. Ensuring Cross-border Justice for Citizens, Businesses and Legal Professionals. URL: https://www.eulisa.europa.eu/activities/large-scale-it-systems/e-codex
6. E-toimik on elektrooniline kohtuga suhtlemise keskkond. URL: https://etoimik.rik.ee/
7. European e-Justice Portal. URL: https://commission.europa.eu/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/tools-judicial-cooperation/european-e-justice-portal_en
8. European e-Justice Strategy. URL: https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/1_european-e-justice-strategy.html
9. Il portale dei Servizi Telematici del Ministero della Giustizia. URL: https://pst.giustizia.it/PST/it/homepage.page (дата звернення: 24.09.2026).
10. Najiz Judicial Services Center. URL: https://www.moj.gov.sa/English/Ministry/Departments/NajizCenter/pages/default.aspx
11. National Veterans Legal Services Program v. United States (Fed. Cir. 2020). URL: https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/cafc/19-1081/19-1081-2020-08-06.html
12. PACER Public Access to Court Electronic Records. URL: https://pacer.uscourts.gov/
13. Regulation (EU) 2023/2844 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on the digitalisation of judicial cooperation and access to justice in cross-border civil, commercial and criminal matters, and amending certain acts in the field of judicial cooperation. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2844/oj/eng
14. Saudi Justice Minister: Institutional Judiciary Delivers Greater Efficiency and Consistency. URL: https://www.moj.gov.sa/English/MediaCenter/news/Pages/NewsDetails.aspx?itemId=1160
15. Tianping Block Chain. URL: https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2021-09/17/c_411.htm
16. Wei Gao, Lu Xu Online Courts in China: A New Hybrid Model for Access to Justice. *China Review.* 2025. № 25 (1). С. 75-109.
17. Білецька М.О. Досвід зарубіжних країн у сфері надання електронних публічних послуг. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 11. С.312-314.
18. Борисенко В.Д. Електронне урядування в публічному адмініструванні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Серія Право. Вип. 76. Частина 2. С. 36-40.
19. Єсімов С.С. Зарубіжний досвід цифровізації державних послуг. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство».* 2024. № 1. С. 386-390.
20. Куспляк І.С. Електронне урядування як інструмент формування прозорої та відкритої політичної влади: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2012. 204 с.
21. Литовченко В.В. Сучасні засади формування механізмів надання адміністративних послуг у публічному управлінні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 21. С. 116-120.
22. Міхровська М.С. Цифрове урядування як новий рівень взаємодії держави та суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 7. С. 272-275.
23. Нагорняк М.М. Інформаційна безпека надання електронних послуг: світовий досвід публічного управління. *Наукові перспективи*. 2023. № 12 (42). С. 225-235.
24. Основи електронного урядування: навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за освітніми програмами «Адміністративний менеджмент» та «Електронне урядування» спеціальності 281 Публічне управління та адміністру-

вання та студентів інших спеціальностей / С.А Чукут, О.В. Загвойська, Я.Ю Цимбаленко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 268 с.

25. Слободянін М.В. Зарубіжний досвід цифрової трансформації публічного управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія право публічне управління та адміністрування.* 2025. № 16.

26. Чумакова Г.В., Пасічнюк В.В. Електронні публічні послуги як інструмент цифрової трансформації державного управління України. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum*. 2025. Вип.1. № 12. С. 45-63.

References:

1. 2026 Justice Scoreboard highlights importance of effective justice systems for EU competitiveness and Single Market (2026), European Commission Press Corner. Available at: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_1258

2. Banakh, S. and Kovalchuk, O. (2025), "Implementation of smart technologies in the judicial system: foreign experience of implementation", *Actual Problems of Jurisprudence*, Vol. 4(44), pp. 51-56, DOI: https://doi.org/10.35774/app2025.04.051

3. Electronic Filing (CM/ECF) (2026), United States Courts. Available at: https://www.uscourts.gov/court-records/electronic-filing-cm-ecf

4. Elektronisches Gerichts- und Verwaltungspostfach (2026), EGVP Portal. Available at: https://egvp.justiz.de/

5. Ensuring Cross-border Justice for Citizens, Businesses and Legal Professionals (2026), eu-LISA. Available at: https://www.eulisa.europa.eu/activities/large-scale-it-systems/e-codex

6. E-toimik on elektrooniline kohtuga suhtlemise keskkond (2026), E-Toimik. Available at: https://etoimik.rik.ee/

7. European e-Justice Portal (2026), European Commission. Available at: https://commission.europa.eu/law/cross-border-cases/judicial-cooperation/tools-judicial-cooperation/european-e-justice-portal_en

8. European e-Justice Strategy (2026), EUR-Lex. Available at: https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/1_european-e-justice-strategy.html

9. Il portale dei Servizi Telematici del Ministero della Giustizia (2026), Ministero della Giustizia. Available at: https://pst.giustizia.it/PST/it/homepage.page

10. Najiz Judicial Services Center (2026), Ministry of Justice of the Kingdom of Saudi Arabia. Available at: https://www.moj.gov.sa/English/Ministry/Departments/NajizCenter/pages/default.aspx

11. National Veterans Legal Services Program v. United States (2020), Federal Circuit Court of Appeals, Justia Law. Available at: https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/cafc/19-1081/19-1081-2020-08-06.html

12. PACER Public Access to Court Electronic Records (2026), PACER Service Center. Available at: https://pacer.uscourts.gov/

13. Regulation (EU) 2023/2844 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on the digitalization of judicial cooperation and access to justice in cross-border civil, commercial and criminal matters, and amending certain acts in the field of judicial cooperation (2023), EUR-Lex. Available at: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/2844/oj/eng

14. Saudi Justice Minister: Institutional Judiciary Delivers Greater Efficiency and Consistency (2026), Ministry of Justice of the Kingdom of Saudi Arabia. Available at: https://www.moj.gov.sa/English/MediaCenter/news/Pages/NewsDetails.aspx?itemId=1160

15. Tianping Block Chain (2021), Beijing Internet Court. Available at: https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2021-09/17/c_411.htm

16. Wei, G. and Xu, L. (2025), "Online Courts in China: A New Hybrid Model for Access to Justice", *China Review*, Vol. 25, Issue 1, pp. 75-109. (in English)

17. Biletska M.O. (2023) Dosvid zarubizhnykh krain u sferi nadannia elektronnykh publichnykh posluh [Experience of foreign countries in the field of providing electronic public services]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal* [Law Scientific Electronic Journal], no. 11, pp. 312-314.

18. Borisenko V.D. (2023) Elektronne uriaduvannia v publichnomu administruvanni [Electronic governance in public administration]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia Pravo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law], vol. 76, part 2, pp. 36-40. (in Ukrainian)

19. Yesimov S.S. (2024) Zarubizhnyi dosvid tsyfrovizatsii derzhavnykh posluh [Foreign experience in the digitalization of public services]. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»* [Electronic Scientific Edition "Analytical and Comparative Jurisprudence"], no. 1, pp. 386-390. (in Ukrainian)

20. Kusplyak I.S. (2012) Elektronne uriaduvannia yak instrument formuvannia prozoroi ta vidkrytoi politychnoi vlady [Electronic governance as a tool for forming a transparent and open political power]: dys. ... kand. polit. nauk: 23.00.02. Odesa, 204 p. (in Ukrainian)

21. Lytovchenko V.V. (2021) Suchasni zasady formuvannia mekhanizmiv nadannia administratyvnykh posluh u publichnomu upravlinni [Modern principles of forming mechanisms for the provision of administrative services in public administration]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: Practice and Experience], no. 21, pp. 116-120. (in Ukrainian)

22. Mikhrovska M.S. (2020) Tsyfrove uriaduvannia yak novyi riven vzaiemodii derzhavy ta suspilstva [Digital governance as a new level of interaction between the state and society]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal* [Law Scientific Electronic Journal], no. 7, pp. 272-275. (in Ukrainian)

23. Nahorniak M.M. (2023) Informatsiina bezpeka nadannia elektronnykh posluh: svitovyi dosvid publichnoho upravlinnia [Information security of electronic services provision: world experience of public administration]. *Naukovi perspektywy* [Scientific Perspectives], no. 12 (42), pp. 225-235. (in Ukrainian)

24. Chukut S. A., Zahvoiska O. V., Tsymbalenko Ya. Yu. (2022) Osnovy elektronnoho uriaduvannia [Basics of electronic governance]: navchalnyi posibnyk dlia zdobuvachiv stupenia bakalavra. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, 268 p. (in Ukrainian)

25. Slobodianin M.V. (2025) Zarubizhnyi dosvid tsyfrovoi transformatsii publichnoho upravlinnia [Foreign experience of digital transformation of public administration]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriia pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia* [Problems of Modern Transformations. Series: Law, Public Administration and Administration], no. 16. (in Ukrainian)

26. Chumakova H.V., Pasichniuk V.V. (2025) Elektronni publichni posluhy yak instrument tsyfrovoi transformatsii derzhavnoho upravlinnia Ukrainy [Electronic public services as a tool of digital transformation of public administration of Ukraine]. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum*, vol. 1, no. 12, pp. 45-63. (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 25.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 04.11.2026
Дата публікації статті: 19.11.2026